

e-mail: prokopuk.olja@gmail.com

Прокоп'юк О.О., *головний державний інспектор відділу інформаційно-аналітичної роботи юридичного управління Головного управління ДФС у Тернопільській обл.*

ЕФЕКТИВНІСТЬ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Prokopyuk O.O., *Chief Inspector of Information-analytical Work of the Legal Department of the Main Department of SFS in Ternopil region*

THE EFFECTIVENESS OF THE CONTROL ACTIVITIES OF THE STATE FISCAL SERVICE OF UKRAINE

Податковий контроль – це самостійний вид державного фінансового контролю, спрямований на забезпечення дотримання податкового та іншого законодавства платниками податків, виявлення, ліквідацію та попередження податкових правопорушень. Основною метою сучасного податкового контролю в Україні є постійне наповнення дохідної частини бюджету [1, с. 178].

Ефективний податковий контроль має забезпечувати прозоре економічне адміністрування податкових відносин при оптимальному розмірі витрат на його здійснення і являє собою необхідну умову функціонування податкової системи. За його відсутності або малої ефективності складно розраховувати на те, що всі платники податків будуть своєчасно і у повному обсязі сплачувати податки і збори, що, у свою чергу, може поставити під загрозу економічну безпеку держави [2, с. 108].

Вивчення практики контрольно–наглядової діяльності та боротьба зі злочинами у сфері оподаткування на Україні та у розвинутих країн показали, що система оподаткування є основним інструментом регулювання економіки. З практичного досвіду, накопиченого цими країнами, випливає, що необхідними ознаками будь-якої високорозвиненої системи контролю за дотриманням податкового законодавства є:

– створення структури податкового відомства із спрямованістю на певні категорії платників податків, а також чітка і ясна відповідальність по вертикалі всередині відомства;

– проведення ефективної роботи з населенням, пов'язаної з ознайомленням з податковим законодавством, а також надання допомоги із заповнення декларацій та інших питань стосовно оподаткування;

– наявність ефективної системи добору платників податків для проведення конкретних перевірок, що дає можливість вибрати найбільш оптимальний напрям використання обмежених кадрових і матеріальних ресурсів податкових органів, домогтися максимальної результативності податкових перевірок при мінімальних витратах зусиль і засобів, що витрачаються на їх проведення;

– застосування ефективних форм, прийомів і методів податкових перевірок, заснованих як на розробленій податковим відомством єдиній комплексній стандартній процедурі організації контрольних перевірок, так і на міцній законодавчій базі, що надає податковим органам широкі повноваження у сфері податкового контролю для впливу на несумлінних платників податків;

– використання системи оцінки роботи податкових інспекторів, що дозволяє об'єктивно врахувати результати діяльності кожного з них, ефективно розподіляти навантаження при плануванні їх роботи [3, с. 31–43].

Сьогодні податковий контроль піднесений на новий, більш якісний рівень, спрямований на застосування ризикоорієнтованої системи.

Ризикоорієнтована система створена з метою запровадження системного підходу до адміністрування податків і базується на тому, що податкові органи за рахунок поінформованості на більш ранній стадії про можливі випадки порушення податкового законодавства відповідно реагують на них належними діями, в тому числі передбачають та упереджують можливі податкові правопорушення [4, с. 18].

Недосконалість податкового законодавства, ігнорування морально – етичного фактору, фіскальна спрямованість податкової політики держави сприяє зростанню відчуженості між контролюючими органами та суспільством, ускладнює взаємодію органів державної фіскальної служби з платниками податків та призводить до загострення соціальної напруженості в суспільстві.

В таких умовах першочерговим завданням є посилення ефективності податкового контролю за діяльністю суб'єктів господарювання, який є важливим засобом забезпечення надходження податкових платежів до

бюджету усіх рівнів, в тому числі і за рахунок примусового стягнення у платників сум, прихованих від оподаткування.

Методи роботи контролюючих органів у сфері оподаткування характеризуються певною однобокiстю, яка розрахована лише на примусове адміністрування податкових платежів. Стосовно методів, спрямованих на формування у платника податкової свідомості, орієнтовної на добровільні обчислення та сплату податків до бюджету, то їм, на жаль, не відводиться належної уваги.

Актуальною проблемою сьогодні є підвищення ефективності проведення податкових перевірок, зниження кількості помилок при їх проведенні та прийняття вмотивованих рішень за їх результатами [5, с. 42].

Удосконалення процедури планування та відбору до перевірки платників податків дали змогу зменшити кількість планових перевірок. До плану-графіка проведення документальних планових перевірок відбираються платники податків, які мають ризик щодо несплати податків та зборів, невиконання іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи. Періодичність проведення документальних планових перевірок платників податків визначається залежно від ступеня ризику в діяльності таких платників податків, який поділяється на високий, середній та незначний. Платники податків з незначним ступенем ризику включаються до плану-графіка не частіше, ніж раз на три календарних роки, середнім – не частіше ніж раз на два календарних роки, високим – не частіше одного разу на календарний рік. План-графік документальних планових перевірок на поточний рік оприлюднюється на офіційному веб-сайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, до 25 грудня року, що передує року, в якому будуть проводитися такі документальні планові перевірки [6, ст. 77].

Варто відмітити, що збільшення надходження при зменшенні кількості перевірок свідчить про значне зростання ефективності податкового контролю.

Сьогодні триває процедура подальшого вдосконалення податкового контролю, методів та способів проведення контрольних процедур. Цей процес враховує не лише досвід попередніх років розвитку податкової служби, а й практику податкових органів в інших країнах світу.

Для виконання цих завдань створюються та поступово впроваджуються нові технології податкової діяльності, які базуються на використанні сучасної комп'ютерної техніки.

Для підвищення ефективності податкового контролю передбачається оновлення всіх процедур адміністрування податків. На підставі розроблених стандартів адміністрування кожного процесу необхідно створити єдину інформаційну систему платника податку, забезпечену сучасними програмними продуктами й інформаційними технологіями, які повинні створити умови для максимального виключення людського фактору в прийнятті рішення [7, с. 85].

Через 10–20 років за критерієм моделі податкової політики можна буде виділити дві групи держав ЄС:

– високо розвинуті та середньо розвинуті країни зі значним рівнем оподаткування і втручання держави в соціально-економічні процеси;

– середньо розвинуті країни з доволі вузькими межами податкової експансії й активнішим розвитком ринкового саморегулювання, а основним напрямком гармонізації оподаткування стануть оптимізація соціальної орієнтованості національних податкових систем та вдосконалення податкових механізмів сприяння активізації науково-технічного прогресу. Ці довгострокові тенденції розвитку європейського оподаткування варто врахувати при розробці фіскальної стратегії втілення євроінтеграційних напрямів України [8, с. 31–43].

Література:

1. Пухальська Г.В. Податковий контроль в Україні в контексті проекту Податкового кодексу / Г.В. Пухальська, Т.В. Литвинчук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №5. – Т.3. – С. 177–181.
2. Власов А.В. Сутність та функції податкового контролю / А.В. Власов, О.М. Понамарчук // Юридичний вісник: науковий журнал. – 2011. – №2. – С. 107–113.
3. Анфіногентова Н.Й. Аналіз контрольно-перевірочної роботи Державної податкової служби України / Н.Й. Анфіногентова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2010. – №38. – С. 22–27.
4. Князькова В.Я. Роль Податкового кодексу України у вдосконаленні податкового контролю / В.Я. Князькова // Збірник наукових праць «Управління розвитком». – Харків: ХНЕУ, 2012. – №7 (128). – С. 17–18.
5. Корецька-Гармаш В.О., Раєвська Н.М. Податковий контроль: проблемні аспекти та напрями вдосконалення / В.О. Корецька – Гармаш, Н.М. Раєвська // Часопис економічних реформ. – 2011. – №1. – С. 39–44.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI (із змінами і доповненнями). Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Вакулич І. Реалії та напрями здійснення модернізації податкового контролю в контексті попередження неплатежів до бюджету / І. Вакулич // Наука молода. – 2004. – Вип. 2. – С. 83–86.

8. Крисоватий А.І. Вплив поглиблення інтеграції на податкову політику країн-учасниць ЄС / А.І. Крисоватий, Т.В. Кошук // Фінанси України. – 2009. – №2. – С. 31–43.

e-mail: kruzakarpatty@ukrpost.ua

Прокопенко О.О., *головний державний аудитор відділу державного фінансового аудиту бюджетних програм та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки Державної аудиторської служби в Закарпатській обл.*

ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Prokopenko O.O., *Chief State Auditor of Department of State Financial Audit of Budget Programs and Activities of Public Sector Economy, State Audit Office in Zakarpattia region*

VECTORS OF IMPROVEMENT OF INTERNAL CONTROL IN UKRAINE

Відповідно до п. 3 ст. 26 Бюджетного кодексу України розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх закладах та у підвідомчих бюджетних установах [1].

Внутрішнім контролем є комплекс заходів, що застосовуються керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ.

Внутрішнім аудитом є діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного ви-